

ה ר ב ר מ י ב ר כ י ה ו

נסיעת שוטרים בשבת לצורך אבטחת אירוע הנערך במוצאי שבת

■ הקדמה ■ נסיעה לאבטחת אירוע המוני: חובת מניעת חילול שבת; מניעת חילול שבת הכרוכה בטרחה מרובה; זילות השבת ביחס לכוחות הביטחון ולמשטרה ■ האם חובה לדחות את האירוע?: דחיית ל"ג בעומר ליום ראשון; מנהג ל"ג בעומר בקבר רשב"י; הדלקת המדורות בקבר רשב"י; לפני עיוור לא תיתן מכשול; דין "לפני עיוור" ו"מסייע" בעבודת המשטרה; דחיית ברית מילה כשיש חשש לחילול שבת ■ התוקף ההלכתי של חובת המשטרה על-פי החוק לאבטח אירועים המוניים: מגדר מילתא כדי למנוע חילול שבת; מגדר מילתא בחילול שבת של רבים; בין פעולות אבטחה בשגרה לפעולות חד-פעמיות ■ הלכות מדינה ■ סיכום

הקדמה

לא אחת, במסגרת ההיערכות לאירוע המוני שחל סמוך לאחר השבת, נדרשים אנשי כוחות הביטחון וההצלה לחלל שבת לשם אבטחת האירוע. דרישה זו מעוררת שאלות. מצד אנשי כוחות הביטחון עצמם, האם מותר להם לנסוע בשבת לשם היערכות ותגבור הכוחות לקראת האירוע, ועד כמה עליהם לעשות מאמץ להגיע לאזור ההיערכות כבר בערב שבת? שאלה אחרת נוגעת למארגני האירוע ולמשתתפים בו: האם, ועד כמה,

עליהם לפעול לדחיית האירוע כדי למנוע חילול שבת מצד כוחות הביטחון, והאם הדבר תלוי בסוג האירוע?

בשאלות אלו נדון דרך בחינת מקרה מסוים. בשנת תשע"ד חל ל"ג בעומר במוצאי שבת, ומשטרת ישראל הייתה צריכה להיערך במהלך השבת כדי לאבטח את החגיגות בקבר רשב"י במוצאי השבת. מן המקרה הזה נוכל ללמוד לגבי אירועים דומים.

נסיעה לאבטחת אירוע המוני

משטרת ישראל מחויבת לאבטח כל אירוע רב-משתתפים ובכלל זה הילולת ל"ג בעומר במתחם קבר רשב"י, שבה משתתפים עשרות אלפי יהודים ויותר. לאבטחת אירוע כזה שתי מטרות עיקריות: ראשית, שמירת החוק והסדר כדי למנוע דוחק וסכנה מצד ההמונים; שנית, חשש לאירועי פח"ע.

לצורך זה, המשטרה נערכת מראש לשמירה על מתחם קבר רשב"י, ובכלל זה בידוק ביטחוני קפדני, וכן לשמירה על דרכי הגישה למקום - בתוך כך היא מכוונת את התנועה באזור כולו - ועל שטחים הסמוכים למתחם הקבר. לשם כך יש לגייס מאות, או אלפי שוטרים. בבחינת ההלכה ברור, שמותר לשוטרים לנסוע בשבת לצורך המבצע הזה, מפני חשש פיקוח נפש של המונים בהילולה.

חובת מניעת חילול שבת

אמנם יש מקום לטעון, שחובה על השוטרים להגיע למתחם הקבר כבר בערב שבת כדי שלא לנסוע ביום השבת, שהרי למדנו ממקורות שונים בהלכה, כי היכן שידוע מראש, שעלולים לחלל שבת מפני פיקוח נפש, יש חובה הלכתית להימנע מחילול השבת. כך מובא בתלמוד (שבת יט ע"א): "תנו רבנן: אין מפליגין בספינה פחות משלושה ימים קודם השבת", וביאר בעל המאור (שם, ז ע"א מדפי הרי"ף, ד"ה והא), שטעם האיסור לצאת בספינה שלושה ימים קודם השבת הוא "שנראה כמתנה לחלל את השבת, מפני שאין דבר העומד בפני פיקוח נפש. והוא הדין להפריש במדברות ולכל מקום סכנה שאדם עתיד לחלל בו את השבת". עמדה זו נפסקה להלכה בשולחן ערוך (אורח חיים רמח, ד). לדעת המהריב"ל (שו"ת מהריב"ל, חלק ב, סימן נג) והרדב"ז (שו"ת הרדב"ז, חלק ד, סימן עז), ההיתר להפליג בספינה קודם שלושה ימים הוא רק כאשר אין ודאות שיצטרך לחלל שבת, אך אם ברי לו שיצטרך לחלל את השבת - אף מתחילת השבוע אסור להפליג בספינה. כן מוכחת דעת הרי"ף, ובביאור הלכה (סימן רמח, סעיף ד, ד"ה ופוסק עמהם) כתב, שאף מרן השולחן ערוך מסכים לכך. אם כן, ההיתר לחלל את השבת

נסיעת שוטרים בשבת לצורך אבטחת אירוע הנערך במוצאי שבת

משום פיקוח נפש הוא רק כאשר לא ניתן למנוע זאת מראש, ואם ניתן, יש חובה הלכתית למנוע את חילול השבת. להלכה זו יש להביא ראיה מדין מי שיצא לדרך ואינו זוכר מתי יום השבת, שפסק השולחן ערוך (אורח חיים, סימן שמד, סעיף ב):

היה יודע מנין יום שיצא בו, כגון שיודע שהיום יום רביעי או יום חמישי ליציאתו, אבל אינו יודע באיזה יום יצא, מותר לעשות מלאכה כל מה שירצה ביום שמיני ליציאתו שביום כזה יצא מביתו דבודאי לא יצא בשבת.

המשנה ברורה (שם, ס"ק יא) כתב בשם אחרונים, שאם יכול לעשות מלאכה באותו היום, שתספיק לו לכל השבוע, הרי הוא מחויב בכך ואסור לו לעשות מלאכה בשאר ימות השבוע. על-פי עיקרון זה כתב בשער הציון (שם, ס"ק ט):

ומזה נוכל ללמוד בזמננו דאם נתנה הממשלה הרוממה מלאכה לאיש הצבא שתהיה עשויה מתוקנת ליום השבת בצהרים, מחויב להכין המלאכה מקודם כדי שלא יצטרך לחלל השבת, דהרי הממשלה לא צייתה שיעשה דווקא ביום השבת, וכן נוכל ללמוד מסימן זה כמה הלכות המצויות בעניין זה.

נראה, כי עיקרון זה הנחה את המשנה ברורה (שם, ס"ק א) לצטט את דברי המגן אברהם (שם, ס"ק א) בשם ספר חסידים (סימן תתנה), כי אישה מעוברת, הנמצאת בחודש התשיעי להריונה, "שמן הראוי להזמין בכל ערב שבת כל הדברים הנצרכים לה דשמה יזדמן לידתה בשבת ולא תצטרך לחלל שבת".

עיקרון זה הנחה גם את הרב משה פיינשטיין, שפסק (שו"ת אגרות משה, אורח חיים, חלק א, סימן קלא), כי רופא, שיש לו תורנות בבית החולים בשבת, מחויב להגיע לבית החולים כבר בערב שבת ולא לחלל את השבת בנסיעה, ואם אין אפשרות לשבות בבית החולים - מחויב להגיע בערב שבת למקום סמוך לבית החולים "אף אם יצטרך לשלם דמי שכירות בעד הלינה... ואף שלא יהיה לו שם יין לקדוש וסעודה חשובה לכבוד השבת, נמי היה צריך להישאר שם, דמצוות סעודת שבת וקדוש לא תדחה איסור מלאכה דשבת". עוד הוסיף האגרות משה (שם), כי במקום "שיש רופא אחר, ואין קפידא להחולה איזה רופא ירפאנו, וגם לא קראו לו, ודאי אסור לו לחלל שבת".

על-פי דברים אלה ניתן לומר בנדון דידן, כי שוטר שומר תורה ומצוות יהיה מחויב לשהות בערב שבת במתחם קבר רשב"י כדי להימנע מחילול שבת בנסיעה. חיוב זה חל גם אם יאלץ להוציא ממון לשם כך, כגון תשלום בעד שהייה בבית הארחה סמוך. זאת ועוד, כיוון שאין הקפדה שדווקא שוטר מסוים יאבטח את מתחם הקבר, הרי אם

יש אחרים היכולים למלא את משימת האבטחה, כגון אלה שאינם מקפידים על שמירת השבת, חובה על שומרי השבת לבקש ממפקדיהם לא לחלל שבת בנסיעה להר מירון.¹

מניעת חילול שבת הכרוכה בטרחה מרובה

אולם הרב שלמה זלמן אויערבך זצ"ל כתב תשובה (שו"ת מנחת שלמה, סימן ז), החולקת על הרב משה פיינשטיין. לדעתו, במקום שיש הפסד ממון אין הרופא חייב לעשות פעולות שימנעו חילול שבת משום פיקוח נפש. דין זה למד הרב מפסק השולחן ערוך (יורה דעה, סימן שעד), שכהן מיטמא למת מצווה, ועל כך הוסיף הרמ"א (שם, סעיף ג) בשם יש אומרים: "שאם אינו מוצא שיקברוהו רק בשכר, אינו חייב לשכור משלו אלא מיטמא אם ירצה". ומדוע לא? הרי בסופו של דבר מדובר באיסור של טומאת כהן? ביאר הגרש"ז אויערבך:

על כורחך דכיון שהוא מת מצווה, והתורה התירה אותו להיטמא, אין כאן שום עבירה, ואין צריך כלל לחפש עצות ולהפסיד ממון כדי להימנע מזה, כיון שאין זו עבירה אלא מצווה. וכיוון שכן, גם לעניין פקוח נפש אית לן למימר הכי, דכיוון שפקוח נפש דוחה שבת, אין זו עבירה ואינו חייב להפסיד כלום משלו.

נוסף על כך, בספר "שמירת שבת כהלכתה"² כתב בשם הגרש"ז אויערבך כי החיוב להימנע מחילול שבת במקום פיקוח נפש הוא רק כאשר אדם עושה מעשה ביום חול, שבעקבותיו יאלץ לחלל את השבת, כגון היוצא בספינה שלושה ימים קודם השבת: "משום דעושה מעשה" לא התירו לו לצאת בספינה אם בוודאי יצטרך לחלל שבת, אולם לא מצינו חיוב לעשות מעשה כדי למנוע חילול שבת של פיקוח נפש. לכן, לדעת הגרש"ז אויערבך, אין כל חיוב על הרופא לפעול בקום ועשה ולשבות קרוב לבית החולים כדי למנוע חילול שבת משום פיקוח נפש. ומה שכתב המשנה ברורה (שם, ס"ק א), כי אישה מעוברת תכין את הדברים הנצרכים לה ללידה כדי להימנע מחילול שבת, לדעת הגרש"ז אויערבך זו חומרא בעלמא, וראיה לכך מלשון המשנה ברורה עצמו, שכתב "ולכן מן הראוי" (שמירת שבת כהלכתה, פרק לב, הערה קד).

1 ראה להלן דיון בדבריו באלו נסיבות מדובר.

2 הרב יהושע ישעיה נויבירט, שמירת שבת כהלכתה, כרך א (מהדורה חדשה, מתוקנת ומורחבת, התשל"ט) (כל ההפניות במאמר הן למהדורה זו), פרק לב, הערה קד (ושם ציין שדברים אלו ששמע בעל-פה מהרב אויערבך הובאו בספרו של הרב שמואל אהרן יודלביץ החשמל לאור ההלכה, התשי"ד, סימן ג, פרק ב, בעמ' קיח).

נסיעת שוטרים בשבת לצורך אבטחת אירוע הנערך במוצאי שבת

והוסיף הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה, שם), שהחובה להימנע מחילול שבת במקום שיש בו פיקוח נפש היא רק כאשר אין טורח גדול. על-פי עיקרון זה כתב בספר "שמירת שבת כהלכתה" (פרק לב, סעיף לד):

חייב אדם להכין מבעוד יום כל דבר שיצטרך לו בשבת לצורך החולה שיש בו סכנה, ואסור לו לסמוך על מה שיהא מותר לו לחלל את השבת אם לא הכין מבעוד יום... עם זאת, מעיקר הדין אין חובה לעשות מעשה שיש בו טורח גדול כדי למנוע את הצורך בחילול שבת שעלול להתהוות בשל פיקוח נפש.

עוד כתב, כי אישה הנמצאת בחודש התשיעי להריונה, אם אין לה צירים ואם אינה בסיכון, איננה חייבת להימצא בקרבת בית החולים סמוך לשבת כדי להימנע מנסיעה בשבת (שם, לו, ז), שהרי בשחייה מחוץ לבית למשך השבת כולה יש טרחה מרובה; והוסיף, שכן שמע עדות מפי החזון איש (שם, הערה יג).

יש לצרף לדברים אלו את ההיתר לצאת בספינה שלושה ימים קודם השבת לצורך מצווה, ואת שהייתו של רופא בביתו בסעודת ליל שבת עם בני ביתו, שבוודאי יש בזה משום מצוות עונג שבת. היתר זה הובא בספר "שמירת שבת כהלכתה" (פרק מ, הערה עא) בשם הגרש"ז אויערבך זצ"ל:

אם על ידי זה שהוא יהיה מנותק כל ליל השבת מהבית יתבטלו הוא ובני ביתו מעונג שבת, משום דהרי זה חשיב כדבר מצוה, וכיון שאינו עושה שום מעשה בקום ועשה בערב שבת לגרום לחילול שבת למחר, הרי זה חשיב כדבר מצוה, ואינו חייב לעזוב את ביתו מערב שבת.

זילות השבת ביחס לכוחות הביטחון ולמשטרה

סניף נוסף להיתר יש לצרף על-פי פסיקת השולחן ערוך (אורח חיים, סימן רמת, סעיף ד), המבוססת על דעת בעל המאור: האיסור לצאת בספינה שלושה ימים קודם השבת הוא משום "שנראה כמתנה לחלל את השבת". ויש מקום לברר מה ההבדל בין יציאה בתחילת השבוע - המותרת אף אם יצטרך הנוסע לחלל שבת - ובין יציאה שלושה ימים קודם השבת.³ כמו כן, מדוע מי שיוצא לדבר מצווה מותר לו לצאת בערב שבת על אף שיצטרך לחלל שבת?

---

3 שלא כדעת הביאור הלכה, שהובא לעיל, הסובר שאם אדם יצטרך בוודאות לחלל שבת אסור לו לצאת בספינה אפילו מתחילת השבוע. בעניין זה עיין עוד במאמרי "מתנה לחלל את השבת" מאמינים במשטרה 4 (התשע"ג), בעמ' 35 ואילך.

על זאת ענה הריב"ש (שו"ת הריב"ש, סימן קא), כי הנימוק "מתנה לחלל את השבת" הוא זילות השבת בעיני הרואים: יציאת אדם בספינה בתחילת השבוע אינה משויכת לחילול שבת בעיני הרואים, מה שאין כן יציאה שלושה ימים קודם השבת, הנתפסת בעיניהם כמעשה הכרוך בחילול שבת, מפני קרבתו לשבת. כך כתבו לבאר גם שולחן ערוך הרב (אורח חיים, סימן רמח, סעיף ו) ושו"ת ציץ אליעזר (חלק יב, סימן מג). מסיבה זו התירו יציאה בערב שבת משום מצווה, ויש שהרחיבו זאת אף ליוצא לסחורה, או לראות פני חברו (רמ"א, אורח חיים, סימן רמח, סעיף ד), "משום שבכהאי גוונא ראשו ורובו נתונים למצוותו והכל רואים זאת, ולפיכך אין לפרש בשום אופן את מעשיו כמתנה לחלל את השבת".⁴

לאור הדברים האלה ניתן לומר, ששוטרים ואנשי ביטחון והצלה אינם נכנסים כלל לגדר של מתנה לחלל את השבת, כיוון שהכול יודעים שאנשים אלה עוסקים בהצלה ובשמירת נפשות, והם עושים את מלאכתם גם בשבתות ובימים טובים. משום כך, גם אם נשארים הם בכיתם בערב שבת ויוצאים לעשות מלאכתם בשבת, אין בזה משום זילות השבת בעיני הרואים. הדין, שבמקום מצווה אין משום "מתנה לחלל את השבת", הוא הדין לאנשי ביטחון והצלה. לעומת זאת, אנשים שאין להם כל תפקיד הקשור לביטחון ולהצלה, יציאתם בשבת תיראה כזילות השבת, אשר על-כן עליהם לתכנן את מעשיהם כדי שלא ייראו כמתנים לחלל את השבת.

האם חובה לדחות את האירוע?

דחיית ל"ג בעומר ליום ראשון

בסוגיה שלפנינו יש מקום לדון לא רק מצד השוטרים, אלא גם מצד החוגגים את ל"ג בעומר במוצאי שבת. לכאורה, גם הם מחויבים למנוע חילול שבת של כוחות הביטחון וההצלה, שעלול להיראות כחילול שבת המוני מיותר וכולזול בערך השבת מצד החוגגים. נראה, כי משום כך החליטה הרבנות הראשית לישראל (מיום כ"ט באדר א' התשע"ד) לקרוא לחוגגים לדחות את חגיגות ל"ג בעומר ליום ראשון. כפי שפורסם לציבור הרחב:

מועצת הרבנות הראשית לישראל דנה בנושא הדלקת המדורות במוצאי שבת וחזרה על החלטותיה הקודמות, שהיות והדלקת המדורות ואבטחתן עשויה להיות כרוכה בחילול שבת, על כן היא קוראת לציבור לקיים את מדורות ל"ג בעומר ביום ראשון ולא במוצאי שבת.

4 הרב ישראל רוזן "תחנת כח חשמלית בשבת - מבט הלכתי" תחומין טז 36 (התשנ"ו), בעמ' 44.

נסיעת שוטרים בשבת לצורך אבטחת אירוע הנערך במוצאי שבת

לצערנו הרב, על אף שלקריאה זו נענו רבים במקומות שונים בארץ, דווקא במתחם קבר רשב"י לא נענו לה וכך גרמו חילול שבת של מאות שוטרים ואנשי ביטחון והצלה. יש לשאול מדוע בהר מירון דווקא, מקום קברו של התנא האלוקי רשב"י, אין נוהרים בחיוב של מניעת חילול שבת?

מנהג ל"ג בעומר בקבר רשב"י

אפשר לומר, שבהר מירון, חגיגת ל"ג בעומר אינה נדחית, וזאת מפני שהיא מנהג קדום, בן מאות שנים, כפי שמוכח בכתבי מהרח"ו:⁵

ענין מנהג שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג לעומר על קברי רשב"י ור' אלעזר בנו אשר קבורים בעיר מירון כנודע, ואוכלים ושותים ושמים שם, אני ראיתי למורי ז"ל [=האר"י הקדוש] שהלך לשם פעם אחת ביום ל"ג לעומר, הוא וכל אנשי ביתו, וישב שם שלשה ימים ראשונים של השבוע ההוא... שמורי הוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילחו את ראשו כמנהג הידוע ועשה שם יום משתה ושמחה.

וכבר קדם לו רבי עובדיה מברטנורא, שבאיגרת לאחיו (כשנת הרמ"ט) תיאר את המתחולל בקבר רשב"י: "בי"ח אייר, יום פטירתו, באים מכל הסביבות ומדליקים אבוקות גדולות, מלבד הנר תמיד הדולק על הקבר".⁶ מנהג זה מופיע גם בספרי הלכה רבים,⁷ דבר המלמד על התפשטותו ועל חשיבותו.

מכאן נלמד, שאין לדחות מנהג קדום וחשוב זה גם כאשר ל"ג בעומר חל במוצאי שבת. ואם תשאל על דין מתנה לחלל את השבת, ניתן לומר, שכשם שהתירו לצאת בשיירה קודם השבת משום מצווה, כך מותר, לכאורה, משום מצוות הדלקת המדורה בקבר רשב"י.

הדלקת המדורות בקבר רשב"י

אולם אין ספק, כי הדלקת המדורה בליל ל"ג בעומר אינה בגדר מצווה אלא בגדר מנהג בעלמא, והראיה: פוסקים לא־מעטים יצאו בריש גלי נגד מנהג זה וביקשו לדחותו. בשו"ת חתם סופר (יורה דעה, סימן רלג) העיד על עצמו, כי הוא מן הפרושים ממנהג זה

5 ר' חיים ויטאל שער הכוונות (שאלוניקי, התרי"ב), השער השישי, בעמ' קכז.

6 ר' עובדיה ברטנורא דרכי ציון (פיעטרקוב, התרפ"ח), בעמ' 26.

7 מגן אברהם, סימן תצג, ס"ק ג; עטרת זקנים על השולחן ערוך, שם; ערוך השולחן, אורח חיים, סימן תצג, סעיף ז; כף החיים, סימן תצג.

כדי "שלא אצטרך להיות יושב שם ומשנה מנהגם בפניהם ושלא ארצה להתחבר עמהם בזה... לקבוע מועד שלא נעשה בו נס ולא הוזכר בש"ס ופוסקים בשום מקום... מנהגא הוא וטעמיה גופא לא ידענא". וכן כתב הרב יוסף שאול נתנזון בשו"ת שואל ומשיב (מהדורה חמישית, סימן לט), שביום מות צדיק וחכם אדרבה, יש להתענות ולא לחגוג:

ופשיטא שבימי האר"י ושאר קדושים אשר בארץ לא היו עושים רק לימוד על קברו ותפילות ותחנונים, ופשיטא שהבית יוסף וסיעתו לא היו מניחים לעשות כזאת, ורק אחר כך נתחדש המנהג ואחר כך חשבו למנהג קדום ומתייראים שלא יענשו ח"ו.

גם בשו"ת חקרי לב (יורה דעה, סימן יא) יצא נגד חגיגות ל"ג בעומר, בעיקר מפני ששורפים שם בגדים לשמחה ועוברים על איסור "בל תשחית": "ועם שידעתי גדולת רשב"י ז"ל בשמים ממעל ועל הארץ, לבי אומר לי דאין רצונו בכך".⁸ וראה עוד בשו"ת שם אריה (אורח חיים, סימן יד), שתמה "ושמחה זו מה זו עושה", וכן הגר"ע יוסף זצ"ל בשו"ת יחיה דעת (חלק ה, סימן לה) העיר על בעיות צניעות וכשרות בחגיגות ל"ג בעומר בקבר רשב"י וכתב: "שומר נפשו ירחק מהם, ושב ואל תעשה עדיף, ויבקר אצל ציון קברות התנאים הקדושים בזמן אחר שאין כל כך מבקרים רבים". גם החזון איש טען, שיש בהליכה לקבר רשב"י בל"ג בעומר משום ביטול תורה.⁹

מעיקרו של דבר, אין כל מקור לכך שיום פטירת רשב"י הוא ל"ג בעומר, וגם בזהוה הקדוש אין מופיע בשום מקום שזה הוא יום פטירת רשב"י. על זאת כבר העיר החיד"א (מראית העין, ליקוטים, סימן ז), שהיה מגדולי הפוסקים והמקובלים, כי המסורת של"ג בעומר הוא יום פטירת רשב"י מקורה בשיבוש בכתבי מהרח"ו, תלמידו של האר"י. בכל ספרי ההלכה, ראשונים ואחרונים, נקבע כי ל"ג בעומר הונהג כמועד קטן מפני שביום זה פסקה מיתתם של תלמידי ר' עקיבא. נראה, כי גם אם ר' יוסף קארו הכיר את מנהג ההליכה לקבר רשב"י בל"ג בעומר, הרי לא ייחס לו כל חשיבות הלכתית. בספרו, שולחן ערוך (אורח חיים, סימן תצג, סעיף ב), כתב: "נוהגים שלא להסתפר עד ל"ג לעומר, שאומרים שאז פסקו מלמות", וכוונתו לתלמידי ר' עקיבא, ואילו ליום טוב שעושים על קבר רשב"י אין כל זכר בספריו. אמנם הרמ"א (שם) כתב, שבל"ג בעומר "מרבנים בו קצת

8 אמנם היו פוסקים שהשיבו על טענות אלה. בספרו המועדים בהלכה (התש"ד), פרק לג, כתב הרב שלמה יוסף זווין, כי ר' שמואל העליר, רבה הראשי של צפת, פרסם קונטרס בשם "כבוד מלכים" (התור"ד) שעניינו להשיב על הטענות בדבר "בל תשחית", וכן בספר שדי חמד (אסיפת דינים, מערכת ארץ ישראל, אות ו) ציטט את תשובתם של רבני טבריה לחתם סופר. מכל מקום, לדעת הכול מדובר במנהג בעלמא.

9 הרב צבי יברוב מעשה איש, חלק ה (התשס"ב), עמ' סח-סט; חלק ז (התשס"ז), עמ' יב.

נסיעת שוטרים בשבת לצורך אבטחת אירוע הנערך במוצאי שבת

שמחה ואין אומרים בו תחנון", אך במקור הדברים במהרי"ל,¹⁰ הטעם הוא הפסקת מותם של תלמידי ר' עקיבא בלבד.

לסיכום, אם טעם ההילולה של ל"ג בעומר הוא הפסקת מותם של תלמידי ר' עקיבא, הרי זה מנהג בעלמא ואין לחלל בעדו את השבת; על אחת כמה וכמה אם ההילולה קשורה לציון יום פטירתו של רשב"י.

אם כן, כאשר ל"ג בעומר חל במוצאי שבת וההילולה במירון גורמת חילול שבת המוני של אנשי ביטחון והצלה, המחויבים להיערך מבעוד מועד לקראת התכנסות ההמונים, נכון הוא לדחות את ההדלקה ליום ראשון. הרי מצאנו, כי מחשש לחילול שבת ביטלו חכמים מצוות עשה מהתורה - תקיעת שופר ונטילת לולב כאשר הן חלות בשבת, שמא יטלטלו את השופר ואת הלולב ביום השבת שלא לצורך (מגילה ד ע"ב); על אחת כמה וכמה במנהג בעלמא יש לעשות הכול כדי למנוע חילול שבת של כוחות הביטחון. משום כך קבעה הרבנות הראשית לישראל, כי יש לדחות את ציון יום הזיכרון לחללי צה"ל ואת חגיגות יום העצמאות למדינת ישראל כאשר יש חשש לחילול שבת. דחיית הדלקת המדורות קלה יותר מפני שאפשר להדליק את המדורה בשעות היום של יום ראשון, שהוא עדיין ל"ג בעומר, שהרי אין כל עניין להדליק את המדורה בלילה דווקא. גם עדותו של מהרח"ו על מנהג האר"י הקדוש, ששהה במתחם הקבר מל"ג בעומר במשך שלושה ימים רצופים, מלמדת כי כל הימים הסמוכים לל"ג בעומר ראויים לשמחה ולהתייחדות.

לפני עיוור לא תיתן מכשול

ניתן לטעון, שהחיוב להימנע מחילול שבת משום פיקוח נפש מוטל על אדם המכניס עצמו למצב זה, אך לא מצאנו חיוב להימנע ממעשים שיגרמו לאחרים לחלל שבת משום פיקוח נפש. על הדלקת המדורות יש לדון אפוא לא מצד "מתנה לחלל את השבת" אלא מצד "לפני עיוור לא תיתן מכשול", ומכיוון שמדובר באנשי ביטחון, שבלאו הכי מחללים שבת, הרי לכאורה אין כאן משום איסור "לפני עיוור".

אמנם נחלקו אחרונים בשאלה, אם יהודים מחללי שבת נכללים בגדר "לפני עיוור לא תיתן מכשול" ו"מסייע ידי עוברי עבירה",¹¹ אולם כבר הכריעו גדולי האחרונים (ראה לדוגמה חזון איש, שחיטה, סימן ב, אות טז), שבדורנו מחלוקת זו אינה רלוונטית, על אחת כמה וכמה כאשר לאנשי ביטחון והצלה, שרבים מהם שומרי שבת, שהרי מעלה גדולה היא לאנשי תורה ומצוות לשרת בכוחות הביטחון וההצלה העוסקים בהצלח

10 ספר מהרי"ל (מנהגים), דיני הימים שבין פסח ושבעות, אות ז.

11 עיין ש"ך, יורה דעה, סימן קנא, ס"ק ו, וכן בברכי יוסף, שם, ובדגול מרבבה, שם.

הרבים, כפי ששנינו, "כל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא" (משנה, סנהדרין ד, ה). יהודים יקרים אלה יצטרכו לנסוע ביום השבת רק משום שיהודים אחרים מקפידים על מנהג הדלקת המדורה במוצאי שבת, וזה לכאורה בגדר איסור "לפני עיוור לא תיתן מכשול".

דין "לפני עיוור" ו"מסייע" בעבודת המשטרה

אך עדיין יש מקום לטעון, כי ההמונים חוגגים במוצאי שבת כדי לקיים מנהג קדום ולא כדי לגרום חילול שבת, ומניין לנו שהליכה תמימה להילולה במוצאי שבת אסורה משום "לפני עיוור" ו"מסייע לדבר עבירה"?

דיון מעין זה עלה לפני עשרות שנים, כאשר שומרי תורה ומצוות הפגינו בשבת נגד חילול שבת ברשות הרבים. אז נשאלה השאלה, אם אין בעצם ההפגנות משום "לפני עיוור", כיוון שהפגנות אלה גורמות חילול שבת בידי כוחות המשטרה, המתארגנים ביום השבת כדי לאבטח את ההפגנות.

הרב יצחק זילברשטיין שליט"א¹² טען, כי משו"ת מהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון, סימן קמה) ניתן ללמוד, שאין איסור "לפני עיוור" כאשר מדובר באונס, או בקיום תקנת חכמים, ומשום שמטרת ההפגנות למחות על חילול שבת ולהעמיד הדת על תלה ברשות הרבים, הרי שהדבר מותר אף אם יש בו מכשול לשוטרים רבים, וכן פסק הגרי"ש אלישיב זצ"ל.¹³

זאת ועוד, הרב ישראל רוזן שליט"א¹⁴ טען, שאיסור "לפני עיוור" חל רק כאשר יש זיקה ישירה לנתינת איסור, או לכוונה להכשלה באיסור, כגון המושיט יין לנזיר (פסחים כב ע"א), או המכה בנו הגדול (מועד קטן יז ע"א), מה שאין כן כאשר מארגני ההפגנה אינם מזמינים משטרה ואף אינם מעוניינים שהמשטרה תבוא, בוודאי לא בדרך של חילול שבת: "בכהאי גוונא אין 'נתינה' ואין 'כוונה', וממילא אין אחריות מנקודת המבט של הכשלת לפני עיוור כלפי המתרחש, למרות שידוע וסביר כי מישהו יחלל שבת בגין ההפגנה". הוא הביא לזה ראיה משו"ת ישועות משה (סימן לב), שדן בשאלה אם בהגשת בקשה למשטרה, שתאשר הפגנה בשבת, יש משום "לפני עיוור", ומדבריו אפשר לדייק, שרק בגלל הצגת האישור והחתימה על הבקשה להפגנה יש לדון בחילול שבת בידי המשטרה משום איסור "לפני עיוור":

12 הרב יצחק זילברשטיין "החובה להפגין נגד חילול שבת" תחומין ז 117 (התשמ"ו).

13 שם, בעמ' 119.

14 הרב ישראל רוזן "היש 'לפני עור' בהפגנות שבת ובמחסומי רחוב?" תחומין ז 139 (התשמ"ו).

נסיעת שוטרים בשבת לצורך אבטחת אירוע הנערך במוצאי שבת

עניין "לפני עיוור" בהפגנות שבת אכן תלוי בדיוק בנקודה זו: אם המארגנים מעוניינים בנוכחות השוטרים ובעצם מזמינים אותם, אזי יש מקום לדון מצד "לפני עיוור" ומסייע, שהרי המזמין בעצם מתכוון להכשילם בחילול שבת. ברם אם למארגנים אין זיקה לפעילות המשטרית, ובוודאי היו מוותרים על נוכחותם, ולא ניחא להו בהם, ומאידך יש סיבות, לדעת המפגינים, להפגין בשבת - אזי לענ"ד אין כאן בית מיחוש מצד "לפני עיוור" ומסייע.

דחיית ברית מילה כשיש חשש לחילול שבת

ראיה לדברי הרב רוזן יש להביא משו"ת ציץ אליעזר (חלק ו, סימן ג) בדבר עריכת ברית מילה בשבת, כאשר המוהל יודע כי יהיו מוזמנים שיחללו את השבת בנסיעה. לטענת הציץ אליעזר, "מכיוון שאין פעולת המילה זוקקת כלל לחילול השבת על ידי העבריינים, ולא היא הגורמת באופן ישיר לחילול, ואין כאן שום הושטת דבר איסור לעבריינים", לכן אין בזה משום איסור "לפני עיוור" ו"מסייע". כן הסכימו שו"ת אגרות משה (יורה דעה, חלק א, סימן קנו), שו"ת יביע אומר (חלק י, אורח חיים, סימן לב), ושו"ת מנחת יצחק (חלק ג, סימן לה), שכתב:

וכי יעלה על הדעת דמשום חשש גרמא באיסורים ידחה מצוה דאורייתא, דאם לא כן נאמר דיבטלו תפילה בצבור בשבת לשומרי שבת כהלכתו, משום שישנם בעונותינו הרבים כאותם שבאים לבית הכנסת בדרך איסור, אך בוודאי החיוב מוטל על מי שיש בידו למחות, להזהירם ולהתרחק מהם.¹⁵

עם זאת יש פוסקים, שאסרו על המוהל לקיים ברית מילה בשבת במצב כזה. כך כתב הגר"ש וואזנר שליט"א (שו"ת שבט הלוי, חלק ד, סימן קלד):

אם יש חשש מבוסס וקרוב לוודאי שיחללו על ידי זה שבת הן לפני המילה על ידי הסעות במכוניות, והן בשעת המילה חילולי שבת שלא הותרו על פי הלכה... כבר פסקתי כמה פעמים דאין לעשות בזה הברית בשבת.

כך פסקו שו"ת מהרש"ג (חלק ב, סוף סימן קכד) והגר"מ אליהו זצ"ל (שו"ת הרב הראשי, חלק א, סימן יב).

גם הסוברים שאין בזה כל איסור הסכימו, כי כאשר חילול השבת נעשה בידי המשפחה עצמה כחלק מן ההכנות לברית, על המוהל לדחות את הברית ליום ראשון. כך פסקו

---

15 מה בין זה לבין תקיעת שופר ולולב שנדחו מחשש לחילול שבת - עיין תוספות, מגילה ד ע"ב, ד"ה ויעברנה.

הרב משה שטרנבוך (תשובות והנהגות, חלק ה, סימן רצ) והגרי"ש אלישיב זצ"ל (ישא יוסף, חלק ב, סימן מז), זאת על אף שלכאורה אין זיקה ישירה בין ברית המילה שעורך המוהל ובין חילול השבת של המשפחה, ובוודאי אין כאן נתינת איסור, או כוונה להכשיל באיסור חילול שבת.

התוקף ההלכתי של חובת המשטרה על-פי החוק לאבטח אירועים המוניים

אמנם בנדון דידן, מארגני הילולת רשב"י אינם מזמינים את כוחות המשטרה וההצלה ואף אינם מעוניינים שכוחות אלה יחללו את השבת בעבורם, אך לפי דעת הפוסקים, הסוברים שיש לדחות ברית מילה ליום ראשון במקום חשש חילול שבת, נראה כי כל שכן בנדון דידן יסברו שיש לדחות את ההילולה ליום ראשון; ואף לדעת החולקים בדין ברית מילה נראה לומר, כי לברית מילה בשבת באים מחללי השבת על דעת עצמם ואין זיקה ישירה בין המוהל ובין חילול השבת, ואילו לאירוע המוני, כוחות המשטרה וההצלה מחויבים על-פי חוק להגיע, בין אם הוזמנו בין אם לאו. על-כן קיימת זיקה ישירה בין ההילולה המתקיימת במוצאי שבת ובין חילול השבת של כוחות המשטרה, והרי זה כמי שהזמינו בידיים את כוחות המשטרה לחלל את השבת. כך כתב רבה של העיר פתח תקווה, הרב משה מלכה זצ"ל:¹⁶

ישנם הטוענים, וכי אנחנו מזמינים את המשטרה? היא באה מעצמה ואין אנחנו אחראים לחילולי שבת שלה. וכל פה יודה שאין טעם לדברים הללו: חדא, כאשר אנו מבקשים מהמשטרה רישיון להפגין, בזה אנחנו כאילו מזמינים אותם לבוא לשמור על הסדר. ואנו בעצמנו מעוניינים בנוכחותם, כדי לשמור שלא יהיו קטטות ומריבות. ועוד, אפילו אם יהיה במקרה שיצאנו להפגין בלי רשות. עם כל זה החוק מחייב את המשטרה להופיע מיד במקום. אם כן אנחנו הגורמים להופעתם, אף אם לא הוזמנו על ידינו.

מכאן נבין מדוע הגר"ש אלישיב זצ"ל והרב זילברשטיין שליט"א (הובאו לעיל) ביססו את היתרם רק על חידושו של מהרי"ל דיסקין, כי מחאה על העמדת הדת אינה בגדר "לפני עיוור". הגר"ש אלישיב זצ"ל והרב זילברשטיין שליט"א לא טענו, כי מארגני ההפגנה, היות שלא הזמינו את כוחות המשטרה, פטורים מאחריות לחילול השבת בידי השוטרים.

---

16 הרב משה מלכה "הפגנות וחסידות בחובות בשבת" תחומין ז 107 (התשמ"ו).

נסיעת שוטרים בשבת לצורך אבטחת אירוע הנערך במוצאי שבת

גם שני הפוסקים האלה סברו, שעצם ההגעה של השוטרים למקום ההפגנה, אף אם לא הוזמנו, יש בה משום איסור "לפני עיוור".¹⁷

מגדר מלתא כדי למנוע חילול שבת

גם הפוסקים, המתירים קיום ברית מילה בשבת למרות חילול השבת של המוזמנים, העירו כי היכן שיש צורך למגדר מלתא כדי לחזק את שמירת השבת, יש מקום לשיקול דעתו של מורה הוראה כדי לחזק את מעמד השבת. כך ביאר הגר"ע יוסף זצ"ל¹⁸ את דברי שו"ת מהרש"ג (חלק א, אורח חיים, סימן נג; חלק ב, סוף סימן קכד), המתייחסים לסוגיה זו. כך העלה גם בשו"ת ציץ אליעזר (חלק ו, סימן ג): "אבל העליתי על הגיליון גם דברי כמה מהפוסקים האוסרים בזה בכדי שלפני המורה ובא יהא לו סיוע הלכתי כאשר ימצא מקום של גדירת גדר עם דחיית המילה".

מגדר מלתא בחילול שבת של רבים

ואם על חילול שבת של יחידים הכריעו כל גדולי האחרונים שיש למורה הוראה מקום לדחות את ברית המילה ליום ראשון משום מגדר מלתא, מה נענה אנו כאשר מדובר בחילול שבת של רבים - אלפי שוטרים ואנשי הצלה וביטחון, נהגי הסעות ועוד - שכולם בלא יוצא מן הכלל מחללים שבת רק בגלל החוגגים את ל"ג בעומר מיד במוצאי שבת. האין בכך זילות שבת? האם אין ערך לכך שהמוני בית ישראל, מסורתיים וחילוניים, הנוהגים להדליק מדורה בל"ג בעומר, יימנעו מחילול השבת רק בזכות הקריאה לדחות את ל"ג בעומר ליום ראשון? צא ולמד מדברי החזון איש (אורח חיים, סימן לח, אות ד), שפסק באשר לשימוש בחשמל אף לצורך פיקוח נפש, כי אם ניתן לצמצם את חילול השבת על-ידי התארגנות מתאימה לפני השבת, "אסור להשתמש בו, מפני שיש בשימוש איסור חילול ה' שאינו חס לכבוד שמים, כיוון שהוא שימוש ציבורי והעובד בשבת עושה במרד ר"ל, והנהנה ממעשיו מעיד ח"ו שאין לבו כואב על חילול שבת".

17 בשמירת שבת כהלכתה (פרק מא, סעיף ב) כתב, כי במקום שיש פיקוח נפש חייבים להזעיק מכבי אש או משטרה, על אף שהם עלולים לחלל שבת בדבר שאין לו קשר לפיקוח נפש, "דכל שעושה להציל חיי אדם מותר לעשותו גם אם כתוצאה מזה נעשה איסור אחר, כגון 'לפני עיוור', אף שאין לו שום קשר לעצם הצלת האדם" (שם, בהערה ו. הובא גם בשולחן שלמה, חלק ג (התשס"ב), סימן שכח, עמ' עד, הערה יג). אמנם שם מדובר בפיקוח נפש שאינו תלוי באדם, ולכן אין לשקול חשש של איסור "לפני עיוור", בניגוד לנידון דידן, שאנו היוצרים את המציאות של פיקוח נפש. ודו"ק.

18 הרב עובדיה יוסף "דחיית ברית מילה כשיש חילול שבת" זכור לאברהם ב קמד (התש"נ); שו"ת יביע אומר, חלק י, אורח חיים, סימן לב.

ואם בחילול שבת מחמת מצוות המילה - שהיא מצוות עשה של "וביום השמיני ימול בשרו" - יש מקום לומר שאין לדחות את המילה ליום ראשון, כיצד זה נתיר חילול שבת משום מנהג בעלמא, הניתן בוודאי ובוודאי לדחותו ליום ראשון?

כך היא מסקנתו של הרב שמואל רבינוביץ' שליט"א, רב המקומות הקדושים (שו"ת שערי ציון, סימן טו). הוא כתב, כי אף אם נוכיח שאין בחילול שבת של כוחות המשטרה משום גדר של "לפני עיוור", "יש לפעול ככל שניתן לצמצם את חילולי השבת, הן בפעילות הציבורית, והן בהתארגנות במקום, כמו לדחות את ההדלקה למאוחר יותר בכדי שהדבר לא יביא להתפרסות שוטרים בתוך החצר של הקבר לפני צאת השבת"; וכן דעתו של הרב זלמן נחמיה גולדברג שליט"א (מכתבו הובא בשו"ת שערי ציון, שם):

אין ספק שיש להימנע מלהדליק את ההדלקה במוצאי שבת, ויש להדליקו ביום ראשון ביום כדי למנוע חילול שבת. ויש להודיע לקהל הרחב ולמשטרה לא לבוא למירון בליל מוצאי שבת... שלרשב"י ניחא ליה מאוד שח"ו לא יחללו שבת בגינו אלא ישמרו שבת, וממילא יהיה לנו למליץ.

בין פעולות אבטחה בשגרה לפעולות חד-פעמיות

ואם תאמר, הרי השוטרים בלאו הכי עוסקים בהצלה בכל שבת, ומה ההבדל בין העוסקים בשבת בעבודות שיטור בערים הגדולות, ובין העוסקים בעבודות שיטור בשבת במתחם קבר רשב"י? שוטר מה לי הכא מה לי התם? על כך נשיב ונאמר, שיש הבדל בין פעילות משטרתית שבשגרה, שהיא מחויבת המציאות כדי לשמור על הסדר הציבורי ועל החוק, לבין פעילות משטרתית הדורשת היערכות מיוחדת של גיוס מאות ואף אלפי שוטרים, שאילולי אירוע זה לא היו מחללים את השבת כלל.

זאת ועוד, אירוע המתקיים בערים הגדולות, שמשרתים בהן אלפי שוטרים, אינו מצריך גיוס כוחות משטרה נוספים ממקומות אחרים בארץ ואינו כרוך אפוא בחילול השבת באופן חריג, ואילו למתחם קבר רשב"י נדרשת הסעת מאות שוטרים מכל רחבי הארץ ביום השבת אך ורק כדי לאבטח את האירוע מיד בצאת השבת.

יתר על-כן, בערים הגדולות, בגלל סדרי הכוחות הגדולים שבשגרה, ניתן גם לאבטח אירועים המוניים וגם להמשיך ולטפל באירועים השגרתיים, שהרי לא ניתן להפקיר את רחובות ישראל בגלל אירוע המוני. לעומת זאת, אבטחת מתחם קבר רשב"י דורשת תחלופה של הכוחות ביום השבת כדי שניתן יהיה לטפל באירועים המתרחשים באותה עת בערים הגדולות.

אם כן, פריסת הכוחות בעיר הגדולה אינה מצריכה חילול שבת חריג גם לשם אירוע חריג, ואילו פריסת הכוחות בקבר רשב"י מצריכה פריסת כוחות חריגה, המביאה לידי חילול שבת חריג.

הלכות מדינה

לעיל הובאה מדברי האגרות משה פסיקה, שממנה ניתן להעלות, כי במקום שיש אלו היכולים למלא משימות שיטור בשבת, על שוטר שומר תורה ומצוות להימנע מחילול שבת. אך האגרות משה כתב כן על רופא המשרת בבית חולים של גויים, שביכולתו להתחלף עם רופאים אשר אינם מחויבים בשמירת השבת. מעיקרו של דבר, ראוי ונכון הוא שרופא יהודי שומר שבת יימנע מחילול שבת. אולם משטרת ישראל מונה עשרות אלפי שוטרים יהודים ורבים מהם שומרי תורה ומצוות, ואם אחד מהם יימנע ממשמרת בשבת, יהודי אחר יעשה את מלאכתו ויחלל שבת. על זה כתב ב"שמירת שבת כהלכתה" (פרק מ, סעיף כג): "רופא שומר תורה ומצוות שיש לו תורנות בבית החולים אל יחליפנה עם מחלל שבת... ויש לו שכר טוב מאת השם".

טעם נוסף ומהותי יותר לדין זה כתב הרב שאול ישראלי זצ"ל (עמוד הימיני, סימן יז, אות ז). הוא קבע, כי בשאלות הלכתיות הקשורות לעבודת המשטרה איננו עוסקים מתוך מבט פרטי על השוטר השומר תורה ומצוות, אלא במבט על המדינה כולה:

דבר ברור שהדיון בנקודה זו אינו צריך להביא בחשבון את מספר שומרי התורה במשטרה כיום הזה, אלא אנו מחויבים לדון כאילו כולם מוכנים לשמוע בקול התורה ולהשמיע להם את ההלכה כפי שהיא לכולם באופן שווה, ועד כמה שמותר הרי זה מותר לכולם, ואין ראוי להימנע מזה, ועד כמה שזה אסור עלינו לחתור שיהא זה חוק כללי הנוהג ומחייב את כל אנשי המשטרה כאחד.

לכן, אם אבטחת אירוע המוני בשבת מותרת על-פי ההלכה מכיוון שיש בה משום פיקוח נפש, הרי שהנסיעה בשבת לצורך זה מותרת לכל השוטרים בלא יוצא מן הכלל.

מדברי הרב ישראלי ניתן לפתח נקודה נוספת. בסוגיות אלה אנו עוסקים, בעצם, בשאלות הנוגעות להלכות מדינה. לכן, פסיקה באותן השאלות מחייבת התייחסות כללית למציאות של חיים יהודיים במדינה יהודית. ברי לכל בר-דעת, שהחיים במדינת ישראל אינם יכולים להתנהל בלא משטרה חזקה ויעילה, הפועלת ללא לאות גם בשבתות ובימים טובים כדי לשמור על הסדר הציבורי ועל שלום האזרחים, שהרי כלל ידוע הוא, שאין סומכים על הנס (פסחים ח ע"ב). משום כך אין לומר, ששוטר שומר תורה ומצוות

יימנע מעשיית מלאכתו בשבת, שהרי גם כאשר כל השוטרים במדינת ישראל יהיו שומרי תורה ומצוות, עדיין נצטרך להם שיסיירו ברחובות כדי לתת מענה במקרים של פיקוח נפש.

והוא הדין לא במקרי חירום בלבד, אלא גם בשגרת השבתות במדינת ישראל. ברור לכל בר־דעת, כי יהודים לא יימנעו בשבתות ובימים טובים מתפילה בבתי הכנסת, לא מהליכה לכותל המערבי ולא מקיום תהלוכות של מצוות ושמחות, שהרי אי־אפשר לומר שיהודים - יחידים ובקבוצות - לא יצאו מהבית בשבתות ובימים טובים כדי ששוטרים לא יצטרכו לסייר ברחובות ולשמור על הסדר. מעין זה כתב בשו"ת מנחת יצחק.¹⁹

אכן, בשגרת החיים יש אירועים המוניים, המתקיימים בשבתות ובימים טובים, והם בגדר מצווה שלא ניתן לדחות את מילויה. המשטרה מחויבת לאבטח אותם ולצורך האבטחה הזו מותר לה לחלל את השבת. לעומת זאת יש אירועים, שאין כל חובה או מצווה לקיימם בשבת, או מיד במוצאי שבת. גם את האירועים האלה מחויבת המשטרה לאבטח אף־על־פי שאבטחה זו כרוכה בחילול שבת. במקרה זה נתונים השוטרים בין חובתם לאבטח אירוע המוני על־פי חוקי המדינה לבין האילוץ לחלל את השבת שלא לצורך, ושלא כדין.

סיכום

ככלל, ראוי לדחות אירוע המוני, שחל סמוך לאחר מוצאי השבת ואשר דורש לשם אבטחתו היערכות מוקדמת של כוחות הביטחון, הכרוכה בחילול שבת. אם יש הכרח או מצווה לקיימו במוצאי שבת דווקא, או שהמארגנים לא דחו אותו אף שכך היה ראוי, מותר לאנשי כוחות הביטחון וההצלה לנסוע בשבת כדי להיערך לאבטחת האירוע מחשש סכנה ופיקוח נפש של הרבים. כמו כן, אין איש כוחות הביטחון וההצלה חייב להגיע למקום האירוע מערב שבת כאשר הדבר פוגע בסעודות השבת שלו עם בני משפחתו וגורם לטרחה מרובה.

בשנת תשע"ד, לקראת ל"ג בעומר שחל להיות במוצאי שבת, קראה מועצת הרבנות הראשית לישראל לדחות את ההילולה ליום ראשון כדי למנוע חילול שבת בידי כוחות הביטחון וההצלה. אף שלקריאה זו הצטרפו גדולי הרבנים שבדור, החוגגים לא נענו לה, ולכן מותר לשוטרים לנסוע בשבת כדי להיערך לאבטחת ההילולה.

---

19 ראה דבריו לעיל ליד ציון ה"ש 15.